

Motion till riksdagen 2018/19:29

av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, KD, L)

med anledning av skr. 2017/18:140 2018 års redogörelse för företag med statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheterna att sälja statliga bolag som inte har ett särskilt samhällsuppdrag som är svårt att klara på annat sätt eller är strategiskt eller säkerhetspolitiskt viktiga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Allianspartierna anser att statens uppgift normalt bör vara att ange de ramar och regler som ska gälla för näringslivet och företagen, inte att äga och driva bolag. Staten är dock en stor företagsägare och kommer så att vara under överskådlig tid. Det ställer höga krav på tydliga principer. De statliga bolagen ska ha fokus på att skapa långsiktiga värden och vara en aktiv, professionell och ansvarsfull ägare. I de fall där bolagen har ett samhällsuppdrag ska detta utföras väl. För att åstadkomma detta är det bl.a. viktigt att ge bolagen förutsättningar och möjligheter att utvecklas och fortsätta konkurrera på sina marknader. Där bolag verkar på en konkurrensutsatt marknad, enligt marknadsmässiga krav, ska effektiv konkurrens säkerställas. Statens roll som lagstiftare och ägare bör hållas isär och skötas på ett professionellt sätt.

De statliga bolagen ska präglas av öppenhet och föredömlighet samt vara föregångare avseende hållbarhetsfrågor som t.ex. jämställdhet, miljö och socialt ansvarstagande. Vissa statliga företag har ett särskilt samhällsuppdrag. Det är viktigt att dessa tydligt redovisas och är styrande för bolagens verksamhet. Regeringens styrning av de statliga bolagen ska ske inom de ramar som riksdagen fastställt. Vi förutsätter att regeringen förankrar förändringar i exempelvis ägardirektiv och bolagsordning i riksdagen för att säkra långsiktighet och insyn.

Under alliansregeringen utarbetades och grundlades ett gediget hållbarhetsarbete i de statliga bolagen. 2007 satte staten krav på de statligt ägda bolagen att de årligen skulle

hållbarhetsrapportera i enlighet med GRI (Global Reporting Initiative) en internationell standard för hållbarhetsrapportering. I statens ägarpolicy står det att de statligt ägda bolagen ska vara föredömen inom området Hållbart företagande. Ägarpolicyen fastställer vilka internationella riktlinjer som alla statligt ägda företag ska efterleva. Riktlinjerna utökades med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Såväl i FN:s vägledande principer som i OECD:s riktlinjer ställs skärpta krav på bolagen att genomföra en riskbaserad ”due diligence” (insamling och analys av information om ett företag inför förvärv eller annan strategisk förändring).

Alliansregeringen tog ett viktigt steg framåt i hållbarhetsarbetet. Alla de dåvarande 55 bolagen fick uppdraget att under 2013 fastställa få och övergripande hållbarhetsmål och strategier för att nå dit. Målet är att skapa värde i de statliga bolagen samtidigt som riskerna ska minskas i verksamheterna. 2014 startade arbetet från ägaren med att följa upp bolagens respektive hållbarhetsmål.

Alliansregeringen arbetade målmedvetet med styrelserekrytering utifrån dynamik och mångfald. Utifrån kompetens, erfarenhet, bakgrund och ålder sattes mål om en jämn könsfördelning (minst 40 procent av vardera könet). Andelen kvinnliga styrelseledamöter i de statliga bolagen ökade i de statligt helägda bolagen till 49 procent. En lyckad åtgärd. Allianspartierna vill se en fortsatt utveckling av förvaltningen av de statligt ägda bolagen så som skett under den borgerliga regeringen.

Om förändringar av det statliga ägandet leder till bättre fungerande marknader eller en mer effektiv samhällsservice bör staten minska eller avveckla sitt ägande. Detta ska ses som ett led i att överväga bolagens olika uppdrag och riktlinjer. Exempelvis gäller detta bolag som SBAB, Telia Sonera, SAS och Orio. Eventuella försäljningsintäkter ska användas för att minska statsskulden. Det är dock inte aktuellt med försäljning av LKAB, Apoteket eller Vattenfalls nordiska verksamhet. Detaljmonopolet för alkohol ska värnas och Systembolaget behållas i statlig ägo. Försäljning av statlig egendom ska enligt 8 kap. 7 § budgetlagen (2011:203) ske affärsmässigt. Intäkterna ska användas för att amortera av på statsskulden.

Telia

Tidigare i år uppdagades att Telia har för avsikt att förvärva Bonnier Broadcasting där bland annat TV4 och C More ingår. Alliansen uttryckte tidigt en oro över att staten genom affären riskerar att blir en alltför dominerande aktör på mediemarknaden. Alliansen betonar vikten av fria och oberoende medier i Sverige. En viktig förutsättning för detta är att det finns en mångfald av aktörer som oberoende kan agera på mediemarknaden.

Lars Hjälmered (M)

Helena Lindahl (C)

Arman Teimouri (L)

Camilla Brodin (KD)